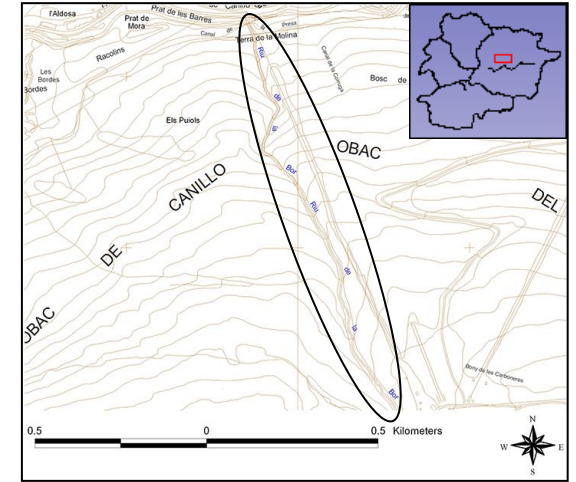

TOPÒNIM: RIU DE LA BOR
Parròquia de Canillo (Principat d'Andorra)

COORDENADES: 542587,784 / 30521,9905

FITXA

DESCRIPCIÓ FISIAGRÀFICA:

El riu de la Bor neix a la zona del pic d'Encampadana, passa pel sector de Riba Escorxada i acaba a la Valira d'Orient a l'alçada de la cruïlla de l'Aldosa de Canillo. Es caracteritza perquè de Riba Escorxada cap avall aquest riu presenta una forta incisió en el vessant, de manera que en algun punt es podria arribar a parlar d'engorjat.

ETIMOLOGIA: ETIMOLOGIA: El topònim Bor apareix igual a la comarca de la Cerdanya com a nom d'un poble i d'una cova (una fou); en aquest cas Coromines (*OnCat*) indica que “*en efecte, sembla fora de dubte que aquí tenim un nom preromà*”; així mateix, afegeix que “*el que ha donat nom al poblet és certament el notabilíssim accident espeleològic de la Fou de la Bor: cavorca damunt del poblet, per on s'abocava un grandios devessall d'aigua subterrània*”. Ell mateix també ressalta que “*té un seguit de restes toponímiques, en altres terres: Itàlia 'burro, burrone' 'barranc encinglerat' mot viu encara com apel·latiu. I en altres comarques nostres, BORRÓ el gran congost encinglerat te. Sales de Llierca (al nord de Totellà), paral·lel a l'O. de la vall de Maià, al peu occidental del massís de la M. de Déu del Mont. I un altre Borró val., te. Ròtova de Gandia, que ja figura en el Rept., com alqueria Borro en donacions de l'any 1249: a la sortida d'una vall abarrancada. En fi, aglutinant-se-li la 'a' de l'article femení, va sortir-ne el gascó comenger 'abòr' (pron. En part amb '-r' muda) amb el sentit de 'congost', del qual he fet article en el PVArcGc. En aquest la base és BORR- amb 'o' oberta mentre que Bor i l'it. Borro/borrone suposen BQRRE, -RRU (o bé Ū breu) en base etimològica. Sobre Borró i els italians fem art. Especial”. Llavors assenyala que “*podríem suposar, que hi hagués una declinació llatina BURRO nomin. (>Bor, Abò i it. Burro), cas oblic BURRONE > it. Burrone (...)* També podríem imaginar tenint en compte el devessall d'aigua, que es tracti d'arrel bascoide IBO- 'riu, ribera' (la de IBAI i IBAICA > veiga, vega, Baigorri, IBARR > Ibarra, Ivars, etc.), amb omissió de la I- amovible ibero-basca, com Bai-gorri, o gc. Bon/ arag. Ibón, i en els noms que hem tractat a l'article Boldís, i que reprendrem a Bosia. Llavors en BORR- tindríem el parió de NL segarrenc Ivorra, on veiem la I- amovible mantinguda i l'article basc -a afegit a la fi del nostre Borr. Una cosa no és incompatible amb l'altra, atès el gran nombre de punts obscurs que resten en el nostre tenebrós coneixement del paleo-basco-ibèric. Així, doncs, 'La Fou de la Bor' seria en el fons una duplicació tautològica, a la manera del sicilià-aràbic 'Mon-gibello'. D'altra banda, dins de l'entrada BORRÓ (Coromines, *OnCat*) assenyala de l'italià antic dialectal borro 'camí o coma aixaragallada pels aiguats' i “*el caràcter primitiu, pro-ètnic de tot això, es nota també per la multiforme alternança de vocals, i de les dues menes de R (r / rr)*. Car, junt amb la rr de l'italià burrone i borro, hi ha la -r- de l'italià dantesca burella 'cova' (95b20), Bologna burion 'barrancada', gall-port. Buraco, gall. Bura 'forat'. El grec φάραγξ, -Υρος 'precipici, ribast, abisme' < BHARANG- té al costat seu el sorotàptic BARRANKO- (DECH I, 523, i DECat I); i junt amb aquest una variant BARRENKO- que ha donat llgd., prov. i ross. (N.) barrenc 'avenc', 'abisme'. (...) En definitiva queda sòlidament demostrada la soca del passat llunyà del Borró doble de la nostra toponímia”.*

D'altra banda, destaquem que Ibarretxe (2012: 156) assenyala l'existència de les onomatopeies basques bor-bor i bur-bur utilitzades justament per designar l'ebullició de l'aigua.

ALTRES TOPÒNIMS SIMILARS I TAUTOLOGIES: Entre Encamp i Canillo trobem les Gorges de la Bor. En altres indrets trobem topònims que contenen /borr-/ que coincideixen amb la presència de brolladors, salts d'aigua o tolls: Borredà (Berguerdà) amb un toll i un salts d'uns 20 metres, 4 fonts de la Bordonera (Coll de Nargó-Organyà, Conca de Dalt; a l'obaga de Baiarri-a prop del congost de Collegats; i aigües amunt de Núria-sota el pic del Segre).

CODI: BOR-